

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopozirote.co.yu

Издаје Народно позориште у Београду

BANCA INTESA

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Фигарова женидба и развод

ПРЕМИЈЕРА, ДАН ПОЗОРИШТА, ОБНОВА, ТРИ НОВА ПОДУХВАТА

Позоришту године не сметају

Национални театар је прославио свој 140-ти рођендан и доделио престижну глумачку Награду „Раша Плаовић“ Борису Исаковићу, у јеку највећег посла. С нестрпљењем очекивана представа прослављеног редитеља Слободана Унковског „Фигарова женидба и развод“, премијерно је изведена и бурно пропраћена 16. новембра, пет дана пре рођендана. А свега три дана после прославе, 25. новембра, после дуге паузе је пред публику изашао један од најпопуларнијих класичних балета – „Лабудово језеро“ П. И. Чајковског у кореографији чувеног Димитрија Парлића. Ања Суша приводи крају припреме за српску праизведбу текста Стафа-

на Валдемара Холма „Птиче или Правда за Зигфрида“, чија премијера се најављује за 6. децембар на Сцени „Раша Плаовић“. Драма убрзано припрема још једну премијеру на Великој сцени – капитално дело Меше Селимовића „Дервиш и смрт“. Према драматизацији Борислава Михајловића Михиза, адаптацију и режију потписује Егон Савин, а премијеру ћемо имати прилике да видимо већ 27. децембра. Ансамбл Опере спрема традиционални Новогодишњи гала концерт и Вердијеву оперу „Моћ судбине“ чија се премијера, под диригентском палицом Александра Марковића у режији Даријана Михајловића очекује крајем јануара.

(стр. 2, 3, 4 и 5)

Борис Исаковић

**ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ**

вечерње
НОВОСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
КАРТЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ ДЕЦЕМБРУ ОСТВАРУЈЕТЕ

**ПОПУСТ
20%**

Посетите продавницу
пропагандног материјала
Народног позоришта
Француска 3

НОВИ ПЕНЗИОНЕРИ

На Дан позоришта увек се свечано опраштамо од оних који су у протеклих годину дана завршили свој радни век – бар званично, јер многи од њих, нарочито уметници, настављају сарадњу са својим Позориштем, а сви они остају увек радо виђени гости. Повељу поводом одласка у пензију и пригодан поклон, ручни сат, ове године су добили Дејан Пајовић, Ненад Бутуровић, Даница Огњеновић, Гордана Тодић, Михајло Фирез, Радојица Ценић, Јован Бенишек и Мијомир Чолић.

ЗЛАТНЕ ЗНАЧКЕ

Иове године уручене су златне значке са печатом Народног позоришта – признање које се традиционално додељује за 20 година рада у Кући. Овог пута, то су били: Вера Микић Мирановић, Јадранка Јовановић, Јелена Влаховић, Драгослав Илић, Ивана Видмар, Синиша Дутина, Снежана Драгићевић, Миролуб Марковић, Милош Јевтић, Зоран Костадиновић, Милица Безмаревић, Јовица Митровић, Срђан Михаић, Милан Сентић, Светислав Живковић, Тамара Костић, Фатима Ахметовић и Жарко Милорадовић.

ГОДИШЊЕ ПОХВАЛЕ

Одлуком Управног одбора, јавне Похвале за резултате у раду од изузетног и посебног значаја за успешну активност Позоришта за сезону 2007/2008, додељене су уметницима из сва три сектора али и другим члановима Куће. За допринос раду Дrame похвале су уручене: Бранку Јеринићу, Нели Михаиловић, Борису Пинговићу, Игору Ђорђевићу, Наташи Нинковић, Соњи Кнежевић, драматуршком тиму (Маји Пелевић, Бранислави Илић и Славку Милановићу) те суфлеру Гордани Перовски и инспцијенту Саша Танасковићу. Похвале су добили и оперски уметници: Јасмина Трумбеташ, Наташа Јовић Тривић, Софија Пижурца, Предраг Милановић, као и Оркестар Оперe. За висок уметнички ниво извођења улога у текућем репертоару Балета, јавне похвале су додељене Тамари Ивановић, Нади Стаматовић, Милице Јевић и Александри Бибић. Похвале за укупан радни допринос добили су Горан Мишић, Олга Мрђеновић, Самур Ранковић, Сава Ђузовић, Мирјана Милошевић, Дрена Дринић, Јованка Шикл, Бојан Антонијевић, Драгиша Илић, Живојин Маринковић, Зоран Маринковић, Војислав Спасојевић, Горан Стошић, Мирослав Петровић, Перица Ђурковић, Миодраг Миливојевић, Срђан Мићевић, Анкица Јовановић, Данијела Шиндрак, Југослав Пурић, Вера Мекић, Дејан Остојић, Боривоје Андријевић, Љилана Јовановић, Божидар Петровић, Милутин Филиповић и Зоран Јанковић.

НАЈБОЉА ПРЕДСТАВА У СЕЗОНИ „СЕКСУАЛНЕ НЕУРОЗЕ НАШИХ РОДИТЕЉА“

Дан позоришта

Пре 140 година је основано Народно позориште, а пре 40 година је 22. новембар проглашен Даном ове древне уметничке куће. Ове године, свечаност су својим присуством увеличали министар за културу Републике Србије Небојша Брадић, бројни представници из нашег културног миљеа, дипломатије и медија, те сарадници, активни и пензионисани чланови Куће.

Прослава је почела занимљивим инсертима тв драме „67. скупштина Књажевине Србије“ и „Циганском игром“ из балета „Дон Кихот“. Потом смо се присетили резултата које смо постигли у току протекле, као и на почетку ове сезоне – бројних премијера, значајних гостовања, фестивала, награда и колега који су нас, нажалост, напустили у протеклих годину дана. Присутнима се обратио и домаћин прославе, заменик управника, господин Божидар Ђуровић. Између осталог, констатовао је да је током протеклих безмало век и по, многим генерацијама стваралаца и гледалаца „позоришна стварност била квалитетнија и боља од друштвене стварности“ и изразио мишљење да данас „наша кућа у породици националних театара, с правом, заузима централно место у позоришном животу региона“.

Од како је Дана позоришта, додељују се годишња признања. Према одлуци Управног одбора, Награде за најбоља индивидуална премијерна уметничка остварења у оквиру репертоара Народног позоришта у Београду, у сезони 2007/2008, ове године су добили: Радмила Живковић за улогу Маре у представи „Др“, Вања Ејдус за улогу Доре у представи „Сексуалне неурозе наших родитеља“, Драгана Југовић дел Монако за остварен висок уметнички ниво у две од три премијере претходне године („Аида“ и „Вертер“), Дејан

Од 16 јула 1868. велики позоришни одбор у Београду почиње свој рад око организовања Народног позоришта. Он је за кратко време саставио позоришно друштво, позајмивши већину чланова из новосадског Народног позоришта. Ангажовани глумци и глумице стигли су у Београд крајем септембра, а од 1. октобра им тече редовна плата. Под управитељем Јованом Ђорђевићем, задатак им је да „своју службу врше својски и од срца и тако користе и народу и своје моралном и материјалном положају“... Прва представа је била „Ђурађ Бранковић“ Карла Оберњака и одиграна је 22. новембра 1868. у кафани „Код енглеске краљице“. Тако је, пре 140 година, рођено Народно позориште.

Максимовић за одлично реализоване улоге у операма „Дон Пасквале“ и „Вертер“, Драгољуб Бајић за бриљантно реализовану насловну ролу у опери „Дон Пасквале“ и Константин Костјук за улогу Боре у балету „Нечиста крв“. Награде за врхунска уметничка или радна остварења у сезони 2007/2008, односно за изузетно значајан укупни уметнички, али и радни допринос, додељене су сценографу Борису Максимовићу за реализацију сценографије представе „Дон Пасквале“, „Нечиста крв“ и „Др“, те Браварској радионици за рад на представи „Сексуалне неурозе наших родитеља“.

За најбољу представу Народног позоришта у сезони 2007/2008. проглашена је драмска представа „Сексуалне неурозе наших родитеља“ Лукаса Берфуса, у режији Тање Мандић Ригонат.

По одлуци Управника Народног позоришта, Предрага Ејдуса, Плакете поводом значајних активности у животу и раду Народног позоришта додељене су ове године примадони светског реномеа и педагогу чији ученици проносе славу нашег оперског певања широм Европе, госпођи Бисерки Цвејић, и старом сараднику Народног позоришта, Акционарском друштву „Галеника“.

Традиционално, круна свечаности је додела Награде „Раша Плаовић“ – за најбоље глумачко остварење на београдским сценама између два Дана позоришта. Једногласном одлуком жирија који су ове године чинили: позоришни критичар и драмски писац Александра Гловацки – председник, Маја Пелевић, Егон Савин, Бранко Цвејић и Кокан Младеновић, Награда „Раша Плаовић“ за 2008. је додељена Борису Исаковићу, за улогу Оргона у представи „Тартиф“, у продукцији Југословенског драмског позоришта.

У образложењу одлуке стоји: „У улози Оргона у представи „Тар-

КОНЦЕРТ ФИЛХАРМОНИЈЕ МЛАДИХ

Сећање на Стевана Христића

тиф', Исаковић је приказао настајање притајеног зла наших дана – екстремизам који погађа простодушне, наивне и добронамерне људе, који зато што не препознају зло, не могу да се изборе са њим и подлежу његовој зарази.

Борис Исаковић, уметник у пуној глумачкој снази, надахнуто говорећи александринаца, омогућио нам је да се занесемо музикалношћу, лакоћом, љупкошћу и свим оним врлинама које заправо мора да садржи молијеровско позориште.

Улогом Оргона Борис Исаковић је показао да влада вредностима по којима памтимо глуму Раше Плаовића – донети на сцену истиниту драму лика, а истовремено изговорити стих снажно, убедљиво, музикално и артикулисано. Поред дипломе и новчаног износа Награде коју до-

На Великој сцени Народног позоришта, 24. новембра, Филхармонија младих „Борислав Пашћан“ одржала је концерт поводом 50 година од смрти Стевана Христића, композитора, диригента, а од 1923. до 1958. и директора Опере и балета Народног позоришта. Под диригентском палицом маистра Ђорђа Павловића, на концерту су наступиле специјалне гошће – примадона, мецосопран Јадранка Јовановић и пијанисткиња Јасмина Јанковић. Те вечери су, поред осталих Христићевих дела, изведене и три свите из „Охридске легенде“. О овом изузетном делу, уметнички директор ФМ „Борислав Пашћан“, мр Даница Томковић, у свом тексту за програм концерта пише:

„Стеван Христић је врхунац сопственог стваралаштва и трајан печат који значајно доприноси угледу Народног позоришта у Београду дао стварајући музику за балет ‘Охридска легенда’. Два велика сликара Народног позоришта, Јован Бијелић и Владимир Жедрински, већ 1925. године излажу скице за костиме и сценографију за балет ‘Гугутка’ у Гран Палеу. Из новинских извора се може закључити да је компоновање ‘Охридске легенде’ започето 1924, да је одмах замишљена као целовечерњи балет и да је творац либрета Александар Фортунато (тада шеф балета НП). Да је ‘Охридска легенда’ била тимски рад, потврђује сам Христић у једном инетрвјуу тридесетих година: ‘Сам сценарио врло добро замишљен од г. Фортуната и спроведен од г-ђе Кирсанове, дао ми је могућност за многе музичке контрасте – од лиризма до драматике, од реализма до фантастике’. Пада у очи да ‘Гугутка’ са изложбе у Паризу добија коначни назив ‘Охридска легенда’. Више од двадесет го-

дина прошло је од почетка рада на ‘Охридској легенди’ до дана када је, као целовечерњи балет, представљена Београду. Премијера је била 29. новембра 1947. На плакату се не спомиње Фортунато. Пише: либрето по народним мотивима и музика Стевана Христића, диригент Стеван Христић, редитељ и кореограф Маргарита Фроман к.г, сценограф Владимир Жедрински, костимограф Милица Бабић; водеће улоге: Паула Селиншек, Димитрије Парлић, Рут Парлић. Уочи званичне премијере играна је свечана представа, за специјалне госте. У то време, то је била честа пракса код извођења премијера са посебном наменом. Тадашње руководство Народног позоришта у ‘Охридској легенди’ је одмах препознало не само ремек-дело композитора Стевана Христића, већ и дело које може ансамблу Народног позоришта донети високе уметничке поене у Европи.

Тако је већ 1951. почело путовање ‘Легенде’ – са тада најеминентнијим уметничким фестивалом, оним у Единбургу. Музички критичар Кристофер Гријер оцењује ту представу као „највишу тачку фестивала“. У овој првој поставци, са ансамблом Балета Народног позоришта, ‘Охридска легенда’ је изведена 345 пута у земљи и иностранству (у Нишу, Суботици, Дубровнику, Панчеву, Пули, Загребу, Љубљани, Ријеци, Ваљево, Земуну, Крагујевцу, Крушевцу; у Пољској, Москви, Чехословачкој, Немачкој, Единбургу, Атини, Висбадену, Салцбургу, Женеви, Цириху, Фиренци, Бечу, Каиру, Барселони...). Легенда је постављена и у Загребу, Љубљани, Марибору, Ријеци, Сарајеву, Новом Саду и Скопљу, а у Београду је ово дело све до 2002. године имало чак четири премијере.“

■ Вања Косанић ■

Поводом свог 140. рођендана Народно позориште је организовало изложбу фотографија „Премијере у 139. сезони“ аутора Срђана Мишића, с намером да се овакве ретроспективне изложбе приређују сваког 22. новембра.

дељује Позориште, Исаковић је од Владисава Крсмановића, председника Општине Уб, родног места Раше Плаовића, добио и слику Драгана Гавриловића.

Уз обавезну „Винску песму“ из опере „Травијата“ и чашу шампањца којима је завршен официјелни програм прославе, рођенданско славље је настављено кроз пријатељски разговор, дружење, евоцирање успомена и бројних позоришних прича.

■ Јелица Стевановић ■

ДОБРИЧИН ПРСТЕН ЕЈДУСУ

Овогодишњи добитник глумачке Награде „Добричин прстен“, коју додељује Савез драмских уметника Србије по 24. пут, је драмски уметник Предраг Ејдус. Жири у саставу: Ксенија Јовановић, председник, Борис Исаковић, др Рашко В. Јовановић, Биљана Максић, Југ Радивојевић, проф. Светозар Рапајић, Феђа Стојановић и почасни члан, у име Фонда „Филип и Мадлена Цептер“ који је генерални покровитељ Награде, др Ивана Симеоновић Ђелић, одлуку је донео једногласно. Свечано уручење Награде је заказано за недељу, 28. децембар, у 13 сати, на Великој сцени Народног позоришта.

Р. П. Н.

ЛАБУД ПОНОВО НА СЦЕНИ

Балет Петра Иљича Чајковског „Лабудово језеро“, свакако је најигранији у историји. На нашој сцени је први пут изведен 1925, у кореографији Александра Фортуната. Поставка Димитрија Парлића из 1970. је доживела изванредан успех и, после више обнова, с несмањеним интензитетом очаравала публику и данас. Ансамбл Балета је обновио ово класично дело и 25. новембра, уз пратњу Оркестра Народног позоришта и маистра Миодрага Јаноског, одиграо представу са Аном Павловић и Јованом Веселиновићем у водећим улогама. На репризи која је заказана за петак, 28. новембар, ове роле су тумачили Мила Драгичевић и Андриј Гура, првак Националног балета из Кијева.

Б. Кнежевић

САВИН РЕЖИРА ДЕРВИША

На Великој сцени крајем децембра очекује нас премијера драме „Дервиш и смрт“ Меше Селимовића у драматизацији Борислава Михајловића Михиза, у адаптацији и режији Егона Савина. У представи играју: Никола Ристановски, Ненад Стојменовић, Александар Ђурица, Наташа Нинковић, Љубомир Бандовић, Борис Пинговић, Зоран Ђосић, Слободан Бештић, Марко Николић, Небојша Кундачина, Танасије Узуновић, Дарко Томовић, Миодраг Кривокапић, Марко Јанкећић. Аутор сценографије је сам редитељ Егон Савин, костимограф Јелена Стокућа, а композитор Зоран Христић.

В.К.

НОВИ ДИРЕКТОР ДРАМЕ

Драма Народног позоришта од 1. децембра има новог директора – редитељку Тању Мандић Ригонат. Досадашњи директор, Кокан Младеновић, после годину дана проведених на овој функцији, затражио је споразумни раскид радног односа.

У СУСРЕТ ПРЕМИЈЕРИ

Моћ судбине

На нашој сцени опера „Моћ судбине“ је први пут изведена 7. октобра 1938, поводом 125 година од рођења композитора. Према писању „Политике“, за успех ове представе највише је заслужан сценограф Младен Јосић, док су костими Милице Бабић Јовановић „...ревносно следили интенције г. Хецла и скице декора г. Јосића.“ Представом је дириговао Иван Брезовшек а у главним улогама су наступили: Александар Трифуновић (Маркиз од Калатраве), Злата Ђунђенац (Леонора), Крста Ивић (Алваро), Ру-

премијерној подели су били: Александар Ђокић као Маркиз ди Варгас, Радмила Бакочевић као Леонора, Атилио Планиншек је тумачио улогу Алвара, Станоје Јанковић је био Дон Карлос ди Варгас, Ђурђевка Чакаревић Прециозила, Велизар Максимовић Фра Мелитоне, Ђорђе Ђурђевић Отац Гвардијан...

Последња поставка ове опере до сада, одржана је у тек обновљеној згради Народног позоришта, 26. децембра 1989. Дириговао је Николај Жличар, редитељи су били Младен Сабљић и Борислав Поповић, сценограф Владимир Маренић, костимограф Љиљана Драговић. Према

Радмила Бакочевић, Ђорђе Ђурђевић и Ани Радошевић

долф Ертл (Дон Карло), Жарко Цвејић (Гвардијан), Станоје Јанковић (Фра Мелитоне), Божица Сарван (Прециозила)...

После Другог светског рата „Моћ судбине“ се први пут изводи 6. фебруара 1965, под диригентском палицом Душана Миладиновића, у режији Ани Радошевић која је поводом премијере на питање где је нашла идеју у либрету који се сматра једним од најслабијих у Вердијевим операма, рекла: „Ова опера се често назива ‘Моћ случаја’. Има у њој много неприпремљених и немотивисаних ситуација. Случај је заиста доминантан. Али мислим, да се у друштвеној структури и идејној клими тадашње Шпаније мора тражити основа за сва збивања у опери...“. Сценограф је био Петар Пашић, а костимограф Инге Костинчер. У

У Народној позоришту су почеле припреме за премијеру опере „Моћ судбине“ Ђузепеа Вердија, која се очекује у јануару 2009. године. Ово дело славног композитора имало је праизведбу у Петрограду 1862. Писано по поруци, поред јасног романтичарског утицаја, оно у себи носи одлике француског и немачког стила који су у то време били изузетно цењени у Петрограду.

речима Константина Бабића „Београдска кућа је имала у ствари три премијере, са три различите певачке поделе, у којима су наступиле све најбоље домаће снаге, уз два одлична госта за тенорску партију (Дон Алваро): Бугарина Румена Дојкова и Грузијца Симона Багдадишвилија“. Улогу Маркиза од Калатраве тумачио је Вукашин Савић (Иван Томашев), Леоноре Милка Стојановић (Радмила Бакочевић, Вјера Мирановић), Дон Карлоса Зоран Александрић (Слободан Станковић), Прециозиле Јадранка Јовановић (Дубравка Зубовић), Гвардијана Александар Ђокић (Живан Сарамандић), Фра Мелитонеа Велизар Максимовић...

■ Вања Косанић ■

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ | СТАФАН ВАЛДЕМАР ХОЛМ

Језик не означава оно што се

Имали смо прилику да у Народној позоришту гледамо две одличне представе: Шекспировог „Магбета“ и Стриндбергову „Игру ватром“ у Вашој режији. Откуда то да се стиче утисак као да сте Ви са ових простора, односно, као да сте своје представе радили за нашу публику?

Нисам свесно ишао на то, али ми је изузетно драго да су обе представе тако добро комуницирале са београдском публиком. То је су две различите представе; „Игра ватром“ је еротска, трагична комедија о конфликту међу половима, док „Магбет“ има сасвим друге, политичке димензије. Било је веома интересантно видети како „Магбет“ комуницира са публиком на разним сценама у иностранству. „Магбет“ је комад о рату, о власти, али ако бисмо само по томе гледали, представа би требало да буде страна шведском колективном искуству, а блискија неким другим народима који су то искуство имали. Има оних који кажу

би ни требало да се бави позориштем. У „Магбету“ је било од пресудне важности ставити акценат на оно што је покретач целокупне радње: да је брачни пар Магбет – пар без деце, а љубав и еротски набој међу њима су како изречени тако и спроведени. Изгледало би чудно кад би се „Магбет“ играо као представа без увида у љубавне релације.

Да ли је, генерално, људска неспособност за доследност у емотивним односима, по Вама, мало више трагична или мало више комична?

Има и једног и другог. Људска цивилизација је заснована на тежњи да се контролише ирационално у човеку. Наша друштва, закони... Све то постоји да би се контролисало ирационално. Ако идемо још даље, реч је о константном конфликту између човекове природе и културе (култивисаности). Верујем да је позориште на том конфликту и настало. Позориште је створено као потреба да се истражи и објасни човекова природа. Већ код

СТАФАН ВАЛДЕМАР ХОЛМ, редитељ, писац и управник Краљевског националног позоришта „Драматен“ из Стокхолма, нарочито је радо виђен гост у Београду откада је „Драматен“ гостовао у Народној позоришту са изванредним представама „Магбет“ и „Игра ватром“ обе у његовој режији. Нестрпљиво очекујемо за почетак децембра планирану премијеру његовог комада „Птиче“ у режији Ање Суше.

да се уметност гради на стеченом искуству, док ја тврдим да се уметност гради на машти и на способности уживљавања. Никада се не бих прихватио да режирам „Магбета“ уколико бих за разлог рада узимао лично искуство. „Драматен“, тј. његов глумачки ансамбл, веома воли да игра у Београду, управо због контакта са публиком. У мају 2009. би требало да дођемо са „Хамлетом“, представом која је за мене била сасвим нови (трећи) начин да се сценски исказујем, и та ће представа бити потпуно другачија од претходне две.

И у „Магбету“ и у „Игри ватром“ интересују Вас мушко-женски односи, као дубоки, суштински односи; еротско је у самом корену живота. Интензивну сексуалност сте импресивно сценски исказали веома сведеним средствима. Колико је било тешко и како сте у томе успели?

Дуго сам тренирао широке замахе и сада знам шта је права мера. Уколико човек није заинтересован за сексуалност генерално, не

Аристотела и у његовој катарзи, наћи ћемо објашњење да се позориште бави конфликтима са којима човек у приватном животу најрадије не би ни желео да се носи. Син који одлази у кревет са мајком је свакако нешто што публици ослобађа страха од сличног личног искуства... Насиље, померање сексуалних граница – неке су од основних тема позоришта; односно, преведено шире, тема театра су ирационално и његове последице. Прича о Госпођици Јулији која одлази у кревет са slugом, једнака је Фејдоловој ситуацији где човек одлази у кревет са непознатом особом.

Са великим интересовањем ишчекујемо премијеру комада „Птиче“ чији сте аутор, у режији Ање Суше. Како каже драматург и преводилац овог комада Весна Станишић, то је текст, између осталог, и о манипулацији информацијама односно дезинформацијама. Ми живимо у времену у којем влада информација а не знање, а то није

исто: под условом да је тачна, она је само мали део знања. Мислите ли да ће такве околности генерално утицати на сужавање и извитоперавање људске свести?

У данашње време човек се највише информише путем медија. Медији нам нуде и уместо нас чине одабир и квалитета и ко-

дешава у стварности Срећан педесети

колико подрума по Аустрији и Пољској. Наташа Кампуш је једини контакт са спољним светом имала преко ТВ екрана. У првим интервјуима након бекства, било је упадљиво да језик којим је говорила није био њен, већ језик медија; да је имала ТВ информацију о Свету, али никакво искуство тог Света. Семантички проблем је тако постао егзистенцијалан. Питање које сам желео да поставим пишући „Птиче“, било је шта се дешава када језик не означава оно што се у стварности дешава. Циљ ми је био да ми, не само главни јунак Зигфрид, означи тај проблем, већ да и публика осети степен недостатка свести о истини. Време у којем живимо води нас ка све већој збуњености и алијенацији. Овим проблемом заражен је читав комуникацијски апарат савременог друштва.

Ако човек не може да сазна целовиту истину, како уопште може да зна шта је заблуда?

Бићу циничан, тај стадијум о потреби за коначном истином смо већ одавно прошли. Нама је потребно да пронађемо оруђе за навигацију како кроз стварност тако и кроз фикцију. То су два света која се преплићу и која немају јасне границе између себе. Једна једина дефиниција истине води како појединца, тако и читаво друштво у пропаст. Узмимо као пример Парис Хилтон. Постоји ли она? Она је и фиктивна и стварна. Или на пример победнички говор Барака Обаме, који се већ назива историјским. Преко ТВ екрана нисмо ни приметили непробојно заштитно стакло које је Обаму штитило од осталог света у тренутку док је држао говор о слободи, демократији и променама. Дакле фикција и стварност су дуалистички закони данашњице и зато је нужно успоставити динамику активне сумње.

Чули смо да ћете следеће године режирати у Народном позоришту. Радујемо се томе. Можете ли нам рећи шта ће то бити?

То ће бити Еурипидове „Баканткиње“, сублимација мојих интересовања, различите политичке и егзистенцијалне потребе, сексуалност која помера границе уз једну велику дозу сумње. То, такође, нису непозната питања у српском друштву. Веома се радујем и жељно ишчекујем рад са глумцима према којима осећам велико поштовање. Радујем се и могућности да свакога дана једем ајвар!

■ Сања Живановић ■
Превод са шведског Весна Станишић

ПОНОВО О ПРОБЛЕМУ БЕНЕФИЦИРАНОГ СТАЖА

Срећан педесети

Већ неколико година Народно позориште истиче проблем бенефицираног радног стажа за балетске играче. Укидањем закона СФРЈ, потом СРЈ и најзад Државне заједнице, као услов за одлазак у пензију наметнута је минимална старосна граница од 53 године. Уз подршку Удружења балетских уметника, Синдиката балетских играча и свих уметничких удружења Србије добијена је и позитивна препорука Министарства за културу РС. Пред Одбором за културу Скупштине Србије предлог је прихваћен и донета

ских играча у националним театрима стиче испуњавањем два услова: балетског стажа од 20 година, уз минимум 42 године живота. У прилог решењу овог питања иду препорука Комисије за културу Европске Уније, домаће искуство од скоро целог века, као и стручне медицинске експертисе које јасно демантују могућност играња балета до педесете: већ на почетку четрдесетих то постаје физички немогуће и естетски неприхватљиво.

Важећи закон онемогућава подмлађивање балетског ансамбла јер док велики број чланова са испуњеном радним стажом од 35 тј.

је Одредба за извршење 2005. године. Нажалост, Закон о пензијском и инвалидском осигурању из 2006. је на све ово заборавио, Министарство за рад РС никада није припремило предлог допуне или измене Закона,

а једини успех поменуте кампање био је снижавање старосне границе на 50 година. Што се тиче обрачунавања година радног стажа, раније бенефиције важе и даље – 18 месеци за једну годину. У Француској, Холандији, Енглеској, Чешкој и Русији, као и уређенијим земљама у нашем окружењу, радни стаж балетских играча је одавно регулисан. Оптимално решење за нас би могло да се нађе негде између француског и руског модела – да се остваривање права за пензионисање балет-

НЕРЕШЕНО питање бенефицираног радног стажа за балетске играче не само да онемогућава квалитативни напредак Балета Народног позоришта, већ суштински затире балетску професију у Србији.

40 година чека да на свој 50. рођендан оде у пензију – они млађи ће отићи трбухом за крухом, јер Народно позориште нема начина да их запосли. Да на овај начин не бисмо убили балетску уметност у Србији, неоп-

ходно је хитно деловање. А будући да ова уметничка професија у Србији постоји само у Београду и Новом Саду, говоримо о једној малобројној групи уметника, те прихватање поменутог решења не би представљало оптерећење за буџет Пензионог фонда.

Да ли желимо на Запад или на Исток, небитно је у овом случају, јер су тамошња решења иста. Важно је само да се покренемо.

■ Милош Дујакковић ■

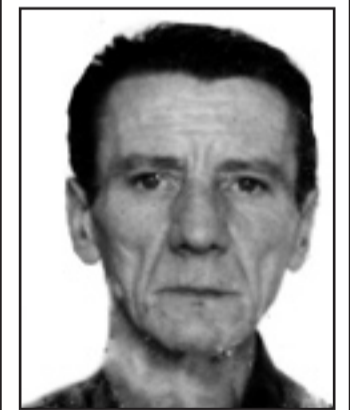
In memoriam

ЈАСМИНА ПУЉО (1915–2008)

На велики хришћански празник, Свету Петку, умрла је Јасмина Пуљо, некадашња солисткиња Балета Народног позоришта у Београду. Верује се да духовно посебни људи умиру тако значајним празничним данима. Рођена је у Скопљу. Од своје шесте године учила је балет и виолину, а затим клавир и певање. Имала је чувене учитеље балета: Бологовску, Пољакову и Кирсанову. Поред активног бављења балетом успела је да апсолвира на класичној групи и светској књижевности на тадашњем Филозофском факултету. Сетимо се неких њених представа: „Валпургијска ноћ“ Ш.Гуноа, „Баво на селу“ Ф. Лотке, „Охридска легенда“ С. Христића, „Копелија“ Л. Делиба, „Ромео и Јулија“ С. Прокофјева... По завршетку каријере посвећује се изучавању и пропагирању јоге. Бавила се и превођењем. Своје животно искуство и духовни поглед на Свет, исказала је у књизи „Бисери мудрости“.

С. Живановић

СВЕТОМИР РАДОВАНОВИЋ (1949–2008)

Света Радовановић је свој радни век провео у Народном позоришту на месту гардеробера. Био је изванредан радник док га болест није омела. Дете са асфалта, пленио је својим шармом и реториком, а свој изузетно развијен и јасно изражен смисао за лепо и склад преносио је несребично и на млађе колеге. Отишао је у напону снаге. Остаје у нашим сећањима као добар друг, колега и човек.

Колеге из мушке гардеробе

личине информација. Ми немамо право избора. „Птиче“ сам писао док сам у Краљевској опери у Стокхолму режировао „Нибелуншки прстен“ и када се на свим медијима обелоданила прича о Наташи Кампуш, девојци која је 8 година киднапована провела у једном закључаном подруму. Од тада смо на ТВ-у видели још не-

СТЕРИЈА НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА (14) | ПИШЕ ЈЕЛИЦА СТЕВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Самосвесна машамода

После престанка играња поменуте поставке „Зле жене“ из 1961, премијера Стеријиних комада неће бити пуне две деценије, а све до 1973 – великог комедиографа уопште неће бити на драмском репертоару Народнoг позоришта. После ове дуге паузе уследило је више гостовања на сценама нашег националног театра, од којих су нека била веома значајна, као и ванредних програма у оквиру којих се користе Стеријини текстови. Београдско позориште је 30. октобра 1973. на Сцени на Тргу одиграло „Кир Јању“ у режији Александра Огњановића. Следеће године, 28. јануара, забележено је гостовање Музеја позоришне уметности Србије у оквиру којег је била уприличена изложба „Од Стерије до Нушића“ и „Вече српске комедије“ посвећено Стерији и Трифковићу. Играни су делови из комедија „Покондирена тиква“, „Кир Јања“ и „Женидба и удадба“, на Сцени „Круг 101“.

Чувена „Покондирена тиква“ у режији Дејана Мијача и извођењу Дрaме Српског народног позоришта из Новог Сада гостовала је 5. октобра 1974, 25. фебруара 1975, 22. фебруара 1977. и 22. марта

1981.

1977, а не мање позната и значајна представа истог редитеља, „Женидба и удадба“ у извођењу ансамбла Народнoг позоришта Сомбор, вишеструки лауреат Стеријиног позорја, играна је 19. априла 1976. Циклус Мијачевих поставки Стеријиних комада наставио се гостовањима „Кир Јање“ у извођењу Удружења филмских глумаца Србије, 6. децембра 1977. и 11. децембра следеће године, а Београдско драмско позориште је своју „Лажу и паралажу“ у режији Ђорђа Ђурђевића, одиграло 16 децембра 1980.

Управо ово „весело позориште

у једном чину“ је било и прва следећа Стеријина премијера у извођењу Дрaме Народнoг позоришта – у години када се обележавало 175 година од рођења великог комедиографа. Представа је поверена младом ауторском тиму: редитељу Ненаду Илићу, сценографу Драгану Марјановићу и костимографу Ковилки Милић, а премијера је била на „Кругу 101“ 8. марта 1981. Удавачу Јелицу је тумачила Александра Николић, њеног оца Марка Миодраг Лазаревић, а удварача Батића Бранко Јеринић. Лажу Алексу је играо Мида Стевановић, Ми-

ту Драган Зарић и Марију Зорица Мирковић.

Мишљења критике су, по обичају, била различита. С једне стране, констатовано је да у представи „има сувише мало праве позоришне игре, тако да се гледалац понекад пита: је ли то што он гледа комедија, или шта друго“, јер почиње као „психолошка драма са преживљавањем и подривањем“, да би се разиграла тек кад Мита узме конце у своје руке – и то захваљујући чињеници да „Зарићев Мита не бежи ни од чега чиме се смех у гледалишту може изазвати“; с друге стране је мишљење да је редитељ својом проницљивошћу и „изменом емоционалних тонова“ комад успешно преобразио у грађанску драму. Међутим, оцене представе у целини се нису кретале између две крајности, већ између „занимљиво и вредно“ до „изванредно остварење“.

Редитељско тумачење је, без сумње, било другачије од уобичајеног. Илић је комад „из бидермајерске витрине“ спустио на војвођанску земљу. Марко Вујић „једе кобасицу, пије вино и подривује, Батић је неотесани глупак, Алекса и Мита јадне скитнице у изношеним оделима којима више никакво

четкање и глачање нису у стању да помогну“. Јелица није „машамода ни успијуша“ већ бистра девојка искрено згађена примитивном средином која је окружује жели да одатле побегне. Она одмах схвати да је Голић преварант, али пристаје да игра игру, јер рачуна да ће јој он омогућити да оцу измами мираз и оде у вољени Беч. Отац није симпатични једноставни добричина, већ примитивац који лако поклекне пред могућношћу стицања већег статуса и имања захваљујући зету-барону. У овој „Лажу“ сви су на крају губитници, Јелица највећи. Иако су све глумачке креације оцењене као, углавном, успешне, највише симпатија је освојила млада Александра Николић која је „одсечним, нестрпљивим, каткад неуротизованим гестовима и обрецањима успешно померила Јелицу од романтичне празноглавке ка осетљивом младом бићу, супериорном у односу на своју средину, а фрустрираном у напору да се из ње истргне“.

Илићева поставка „Лаже“ се на репертоару одржала две сезоне, и за то време је одиграна двадесет четири пута.

(наставиће се)

ИНОСТРАНА ГОСТОВАЊА БЕОГРАДСКЕ ОПЕРЕ У XX ВЕКУ (9) | ПИШЕ ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Варшава, Каиро, Александрија

Београдска Опера је гостовала у Варшави почетком септембра 1960. године. Већ прве вечери, наши уметници су показали „са великим укусом и културом сву лепоту и снагу 'Хованшчине' Модеста Мусоргског“ („Express-Wieczorny“, Варшава, 6. септембар 1960), затим су доказали, у премијерном приказивању за Варшављане „Конзула“ Ђан Карла Менотија, „да су не само добри певачи, већ и глумци високе класе“; „Дон Кихот“ је потврдио „њихову префињеност и добар укус, осећај за музички стил и изванредно, саввим модерно решење сценографских проблема“ („Трубна Луђа“, Варшава, 4. и 8. септембар 1960), док су извођењима „Коштане“ Петра Коњовића, такође премијерно за Варшављане, и „Заљубљен у три наранце“ Сергеја Прокофјева посведочили „све већ нам познате њихове врлине“. По оцени критичара, изванредном успеху београдског ансамбла највише су допринели Мирослав Чангаловић – „бас светске славе и достојан наследник Шалапина“ („Express-Wieczorny“, Варшава, 8. септембар 1960), Меланија Бугариновић, Валерија Хејбалова, Радмила Бакочевић, Душан Поповић, Латко Коросец, Жарко Цвејић и диригент Оскар Данон.

Између 1961. и 1969. године, наша престоничка Опера је четири пута гостовала у Каиру – у јануару 1961. са Бородиновим „Кнезом Игором“ и Маснеовим „Дон Кихотом“, почетком 1962. са „Дон Кихотом“ и „Евгенијем Оњегиним“ Петра Чајковског, у децембру исте године са „Борисом Годуновим“ Модеста Мусоргског и „Проданом невестом“ Беджиха Сметане, те последњи пут у децембру 1969. са „Дон Кихотом“ и „Нормом“ Винченца Белинија.

Први долазак београдских оперских уметника у Каиро, 1961 – у оквиру културне размене између ФНР Југославије и Уједињене Арапске Републике, имао је „изузетан уметнички значај“ и представљао је „важан историјски датум којим је почела сарадња прослављене београдске Опере са Каирском опером“ („Борба“, Београд, 13. јануар 1961). Гостовање је трајало три недеље, а изведено је седам представа „Кнеза Игор“ и четири представе „Дон Кихота“, уз учешће наших солиста, хора, ба-

лета и Каирског симфонијског оркестра.

Већ првим наступом, 10. јануара, када је приказана Бородино-

Ђорђе Ђурђевић (Митке) и Радмила Бакочевић (Коштана) у опери „Коштана“ Петра Коњовића, Варшава 1960.

ва опера, београдска Опера је потврдила „своје високе уметничке квалитете и освојила каирску публику“. („Политика“, Београд, 7. јануар 1961). Одушевљени критичари поредили су Мирослава Чангаловића (Галички и Кончак) са Фјодором Шалапином, били су посебно импресионирани гласом Меланије Бугариновић (Кончаковна)

и веома високо су оценили креације Душана Поповића (Кнез Игор), Валерије Хејбалове (Јарославна) и Драга Старца (Владимир). Такође су одали признање

„сугестивном и задивљујућем прецизном диригенту Оскару Данону“, „величанственом хору и балету“, „беспрекорном свирању Каирског симфонијског оркестра, кога су појачали југословенски инструменталисти“ („La Bourse Egyptienne“, Каиро, 12. јануар 1961), као и представи у целини, прогласивши је за „незабораван уметнички доживљај за Каиро“. („Al Ahram“, Каиро, 13. јануар 1961).

И друга продукција Београђана, Маснеов „Дон Кихот“, изведена је 17. јануара пред препуном двораном Каирске опере. Публика је, неколико пута и на „отвореној сцени“, френетично поздравила наше уметнике, најдуже „два грандиозна баса“ – Мирослава Чангаловића (Дон Кихот) и Латка Коросеца (Санчо Панса). Критичари су упутили мно-

го комплимената редитељу Младену Сабљићу, диригенту Оскару Данону, сценографу Миомиру Денићу и костимографу Мири Глишић, који су „успели да на овако огољеној сцени остваре тако потпун музичко-драмски доживљај и представу – истинско откровење“ („Le Journal d'Egypte“, Каиро, 22. јануар 1961), затим „непоновљивим креацијама Чангаловића и Коросеца“, Милици Миладиновић – „Дулцинеји лепог гласа“, као и осталим солистима, хору, балету и оркестру, који су такође допринели „величанственом представљању ингениозног београдског „Дон Кихота“ на каирској сцени“ („Le progres Egyptien“, Каиро, 20. јануар 1961).

Све у свему, за Каиро премијерна извођења „Кнеза Игор“ и „Дон Кихота“, као и свих осталих продукција са којима је београдска Опера још три пута одлазила у главни град Египта и 1962. године у Александрију („Дон Кихот“ и „Евгеније Оњегин“), увек су наилазила на изузетан пријем код тамошњих љубитеља опере, потврђивала њен тадашњи висок уметнички углед у свету и доприносила бржем поновном формирању ансамбла Каирске опере.

(наставиће се)

